

Gemeente Rotterdam

Evaluatie Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Onderzoek & Business Intelligence

Een evaluatie van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

A.E.M. van den Einde-Bus en M.J.W. Epskamp

Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

In opdracht van het Servicepunt Meldcode, GGD Rotterdam-Rijnmond
Augustus 2015

© Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Project: 4187

Postadres:

Postbus 21323

3001 AH Rotterdam

Telefoon: (010) 267 15 00

E-mail: onderzoek@rotterdam.nl

Website: www.rotterdam.nl/onderzoek

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	7
1 Inleiding	13
2 Resultaten internetvragenlijst	15
2.1 De organisatie	15
2.2 De rol en functie	17
2.3 De Meldcode in het beleid	19
2.4 Kennis over de Meldcode bij het personeel	21
2.5 Knelpunten bij het toepassen van de Meldcode	25
2.6 Signalen en meldingen	29
2.7 De Kindcheck	33
2.8 De Meldcode in de jaarrapportage	34
2.9 (Behoeftte aan) ondersteuning	34
3 Resultaten interviews vooronderzoek	37
3.1 Inleiding	37
3.2 De Meldcode in de organisatie	37
3.3 Aandachtspunten en knelpunten	38
3.4 Best practices	40

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Opzet en doel van het onderzoek

In opdracht van het Servicepunt Meldcode van de GGD Rotterdam Rijnmond heeft Onderzoek en Business Intelligence (OBI) in het eerste half jaar van 2015 de implementatie en het gebruik van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling geëvalueerd. Het doel van het onderzoek was inzicht krijgen in de stand van zaken rond de implementatie en het gebruik van de Meldcode bij de organisaties in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam¹ die wettelijk verplicht zijn met de Meldcode te werken. Het gaat voornamelijk om organisaties in het onderwijs, de (geestelijke) gezondheidszorg, de maatschappelijk ondersteuning en de kinderopvang.

Het onderzoek betreft een digitale enquête onder organisaties die wettelijk verplicht zijn met de Meldcode te werken. Ter voorbereiding op de enquête zijn tien interviews gehouden. Hieronder worden de belangrijkste bevindingen van de enquête en de interviews besproken. Daarna volgt een aantal aanbevelingen voor het Servicepunt Meldcode.

Resultaten van de enquête

De digitale enquête is uitgezet onder de organisaties in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam die wettelijk verplicht zijn te werken met de Meldcode. In totaal zijn 622 vertegenwoordigers van 545 organisaties uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. De vertegenwoordigers zijn voornamelijk aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling. De vragenlijst is ingevuld door 253 personen (41% respons).

De onderzoeksresultaten geven een indicatie van de stand van zaken rond de implementatie en het gebruik van de Meldcode in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam. Waarschijnlijk zijn de resultaten niet helemaal representatief voor de totale groep organisaties in het gebied die verplicht zijn met de Meldcode te werken. Het vermoeden bestaat namelijk dat organisaties die nog niets met de Meldcode gedaan hebben ondervertegenwoordigd zijn in de respons. Ook zijn sommige sectoren relatief beter vertegenwoordigd dan andere.

Het overgrote deel van de organisaties heeft de Meldcode vastgelegd in het beleid

Van de respondenten geeft 89% aan dat de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgelegd in het beleid van de organisatie. Dat dit nog niet overal is gebeurd, komt volgens de respondenten vooral door tijdgebrek of doordat men nog niet aan de invoering is toegekomen. De helft van de organisaties met een Meldcode in het beleid had de Meldcode al ingevoerd vóór 2013, het jaar dat dit wettelijk verplicht werd.

Vrijwel alle organisaties hebben een aandachtsfunctionaris

Bijna alle organisaties hebben één of meer aandachtsfunctionaris(en) voor huiselijk geweld en kindermishandeling aangesteld. Sommige organisaties hebben ook andere decentrale personen aangesteld die een functie vervullen met betrekking tot de Meldcode. Dit is met name in de (geestelijke) gezondheidszorg het geval.

¹ Het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam bestaat uit de gemeenten Rotterdam, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk en Lansingerland.

Veel, maar niet alle aandachtsfunctionarissen, hebben de officiële training gevolgd

Van de aandachtsfunctionarissen heeft 81% een officiële training voor aandachtsfunctionaris gevolgd. In ongeveer één op de tien organisaties heeft echter geen enkele aandachtsfunctionaris een officiële training gevolgd.

Niet alle medewerkers met cliëntcontact zijn op de hoogte van de Meldcode

Volgens 70% van de respondenten die hebben aangegeven dat de organisatie een Meldcode heeft, zijn in hun organisatie (bijna) alle medewerkers met cliëntcontact op de hoogte van de Meldcode. Dit percentage is het hoogst in de kinderopvang (97%) en het laagst in het onderwijs (63%).

Veel medewerkers met cliëntcontact hebben geen training over de Meldcode gevolgd

In ongeveer een derde van de organisaties met een Meldcode in het beleid hebben (bijna) alle medewerkers met cliëntcontact een training of workshop gevolgd. In ongeveer evenveel organisaties heeft (bijna) niemand met cliëntcontact een training gevolgd. Dat laatste komt onder andere door tijdgebrek en doordat directies de training niet (voor iedereen) relevant vinden.

Kennis over de Meldcode wordt op verschillende manieren binnen organisaties verspreid

In zo'n 90% van de organisaties waarbij de Meldcode is vastgelegd in het beleid wordt kennis over de Meldcode ook verspreid op andere manieren dan via cursussen en trainingen. Dit gebeurt het vaakst via bijeenkomsten of presentaties, individuele gesprekken met de medewerkers, of brochures/ folders.

De tijdsbesteding aan de Meldcode verschilt sterk per sector

Gemiddeld besteden de respondenten (voornamelijk aandachtsfunctionarissen) 2,8 uur per week aan activiteiten met betrekking tot de Meldcode, huiselijk geweld of kindermishandeling. De tijdsinvestering varieert van 6,9 uur in de (geestelijke) gezondheidszorg tot 1,3 uur in het onderwijs en de kinderopvang. De respondenten gebruiken de tijd onder meer voor het geven van advies, het beantwoorden van vragen, het behandelen van signalen die medewerkers opmerken, het aanspreken van medewerkers op het gebruik van de Meldcode, het verspreiden van kennis over de Meldcode en het opstellen van beleid en protocollen met betrekking tot de Meldcode.

Knelpunten bij de uitvoering van de Meldcode hebben vooral betrekking op het contact met de cliënt

Aan de respondenten in organisaties met een Meldcode, is gevraagd of zij knelpunten ervaren bij het toepassen van de Meldcode en zo ja, welke knelpunten dit zijn: 85% van de respondenten geeft aan één of meerdere knelpunten te ervaren. De voornaamste knelpunten die organisaties bij het toepassen van de Meldcode ervaren, hebben betrekking op het contact met de cliënt. Medewerkers vinden het moeilijk om vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling met de cliënt te bespreken, zijn bang de vertrouwensrelatie te verliezen of lopen er tegenaan dat slachtoffers van huiselijk geweld/ kindermishandeling niet willen dat er actie tegen hen wordt ondernomen.

Een ander knelpunt dat relatief vaak is genoemd, is dat Veilig Thuis (voormalige ASHG en AMK) meldingen soms niet goed oppakt.

Om de uitvoering van de Meldcode te verbeteren, is het belangrijk aandacht te blijven besteden aan de Meldcode, trainingen aan te bieden en de samenwerking met andere organisaties te verbeteren

De respondenten is ook gevraagd of ze suggesties hebben ter verbetering van de ervaren knelpunten. De meest genoemde suggesties zijn het voortdurend onder de aandacht blijven brengen van het onderwerp, het aanbieden van (opfris-)cursussen/trainingen en een betere samenwerking met andere organisaties.

De meeste organisaties hebben wel eens te maken met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling; de frequentie verschilt sterk per sector

Van de respondenten zegt 86% dat hun organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerkt bij cliënten. De frequentie waarmee signalen worden opgemerkt verschilt sterk per organisatie. In de (geestelijke) gezondheidszorg merkt ruim een derde van de organisaties wekelijks of vaker een signaal op. In de maatschappelijke ondersteuning, het onderwijs en de kinderopvang gebeurt dit bij de meeste organisaties slechts enkele keren per jaar.

Signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden bijna altijd geregistreerd

Signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden in bijna alle organisaties geregistreerd. Dit gebeurt vooral in SISA (bij 53% van de organisaties die wel eens signalen van huiselijk geweld opmerken), op een centrale plek binnen de organisatie (31%) en/of via een intern meldingssysteem (33%).

Organisaties in de (geestelijke) gezondheidszorg en de maatschappelijke ondersteuning bieden vaak zelf hulp aan als zij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken. De (geestelijke) gezondheidszorg doet daarnaast relatief vaak melding bij Veilig Thuis. In het onderwijs en de kinderopvang wordt bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling relatief vaak doorverwezen.

De Kindcheck wordt nog onvoldoende toegepast

De Kindcheck wordt slechts in een derde van de organisaties frequent toegepast. In veel organisaties is de Kindcheck onbekend, onvoldoende ingevoerd of onvoldoende onder de aandacht van medewerkers gebracht. Volgens 20% van de respondenten is de Kindcheck niet van toepassing op hun organisatie. Het meest genoemde argument hiervoor, is dat de organisatie alleen met kinderen werkt en niet met volwassenen.

Er is lang niet altijd aandacht voor de Meldcode in jaarverslagen

Eén derde van de respondenten geeft aan dat er in het jaarverslag van 2014 aandacht is besteed aan huiselijk geweld of kindermishandeling. In de (geestelijke) gezondheidszorg wordt dit onderwerp het vaakst opgenomen in het jaarverslag, in het onderwijs gebeurt dit het minst vaak.

Het Servicepunt Meldcode is bij veel organisaties bekend

Verreweg de meeste respondenten kennen het Servicepunt Meldcode van de GGD. Alleen in het onderwijs kennen relatief veel respondenten (30%) het Servicepunt niet. Bijna 40% van de respondenten heeft wel eens contact gehad met het Servicepunt. Respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg en maatschappelijke ondersteuning hebben het vaakst contact gehad met het Servicepunt, respondenten in het onderwijs en de kinderopvang het minst vaak.

De website werkenmetdeMeldcode.nl is bij veel organisaties bekend

Ruim 80% van de respondenten is bekend met de website www.werkenmetdeMeldcode.nl. Gebruikers zijn over het algemeen tevreden over de website.

Organisaties zeggen weinig behoefte te hebben aan meer ondersteuning van het Servicepunt

Slechts 17% van de respondenten heeft behoefte aan extra ondersteuning met betrekking tot de Meldcode. De behoefte is het grootst in de maatschappelijke ondersteuning en de kinderopvang en het kleinst in het onderwijs. Respondenten hebben vooral behoefte aan informatie over deskundigheidsbevordering of scholing, advies over de implementatie van de Meldcode binnen de organisatie en informatie over de Kindcheck.

Resultaten van de interviews

De tien interviews zijn gehouden met aandachtsfunctionarissen van organisaties uit verschillende sectoren. Al deze organisaties werken met de Meldcode.

De respondenten oordelen positief over de Meldcode. Wel hebben ze een aantal aandachtspunten benoemd ten aanzien van de Meldcode:

- Het is voor organisaties en medewerkers niet altijd duidelijk waar hun verantwoordelijkheid voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling ligt en ophoudt.
- Niet alle gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden gesignaleerd. Dit komt onder meer door tijdgebrek, onbekendheid met de problematiek en angst om door de vragen bij cliënten.
- Het volgen van de Meldcode kan ten koste gaan van de vertrouwensrelatie en het contact met cliënten.
- Het is belangrijk met cliënten in gesprek te gaan en hen niet alleen terecht te wijzen of voor hun te beslissen.
- Sommige professionals zijn bang hun beroepsgeheim te schenden bij het volgen van de Meldcode.
- Onder cliënten heerst angst voor instanties als Veilig Thuis en Bureau Jeugdzorg.
- Het is voor organisaties vaak onduidelijk in hoeverre hun medewerkers de Meldcode toepassen.
- Signalen en meldingen wordt lang niet altijd (centraal) geregistreerd.
- Meldingen worden niet altijd adequaat opgepakt door Veilig Thuis.
- De samenwerking tussen organisaties zou beter kunnen.
- Wijkteams zouden een belangrijke rol kunnen vervullen bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Aanbevelingen voor het Servicepunt Meldcode

Op basis van het onderzoek heeft OBI de volgende aanbevelingen geformuleerd voor het Servicepunt Meldcode.

Blijf de Meldcode onder de aandacht brengen

De belangrijkste aanbeveling is om door te gaan met het onder de aandacht brengen van de Meldcode bij organisaties. De Meldcode wordt al in veel, maar nog lang niet in alle organisaties toegepast en is nog niet overal voldoende bekend.

Schenk meer aandacht aan de Meldcode binnen het onderwijs

Uit veel enquêtevragen blijkt, dat het onderwijs minder intensief met de Meldcode bezig is dan de andere sectoren. Scholen zijn echter bij uitstek plaatsen waar (een vermoeden van) huiselijk geweld en kindermishandeling gesignaleerd kan worden. Het is daarom wenselijk meer aandacht te besteden aan de Meldcode binnen deze sector.

Schenk meer aandacht aan de Kindcheck

De Kindcheck wordt relatief weinig toegepast en sommige organisaties lijken niet precies te begrijpen wat de Kindcheck inhoudt (bijvoorbeeld dat deze niet bij kinderen, maar juist bij volwassenen moet worden uitgevoerd). Er is meer aandacht voor de Kindcheck nodig.

Organiseer trainingen in gesprekstechnieken

De voornaamste knelpunten die organisaties bij het toepassen van de Meldcode ervaren, hebben betrekking op het contact met de cliënt. Medewerkers vinden het moeilijk om vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling met de cliënt te bespreken, zijn bang de vertrouwensrelatie te verliezen of lopen er tegenaan dat daders of slachtoffers van huiselijk geweld/ kindermishandeling niet willen dat er actie tegen hen wordt ondernomen. Trainingen in gesprekstechnieken kunnen ertoe bijdragen dat medewerkers beter toegerust zijn voor gesprekken met cliënten over huiselijk geweld of kindermishandeling.

Lever ongevraagd advies

Relatief weinig organisaties hebben behoefte aan meer ondersteuning van het Servicepunt. Het onderzoek doet vermoeden, dat veel organisaties die geen extra ondersteuning nodig achten, wel meer ondersteuning kunnen gebruiken, omdat zij nog niet alles op orde hebben met betrekking tot de Meldcode. Het Servicepunt wordt daarom aangeraden ook ongevraagd advies te (blijven) geven. De kunst is dat zo te doen, dat ook organisaties die vooral de nadelen van de Meldcode zien (extra werk!), op andere gedachten worden gebracht.

Zet succesvolle organisaties in als best practices

Sommige organisaties zijn veel verder gevorderd met het invoeren en toepassen van de Meldcode dan andere. Het inzetten van succesvolle organisaties als best practices kan bijdragen aan een inhaalslag van de achterblijvers. Die kunnen leren van hun collega-organisaties en voelen wellicht meer druk om met de Meldcode aan de slag te gaan, als zij zien dat vergelijkbare organisaties veel verder zijn gevorderd.

1 Inleiding

In opdracht van het Servicepunt Meldcode van de GGD Rotterdam Rijnmond heeft Onderzoek en Business Intelligence (OBI) in het eerste half jaar van 2015 de implementatie en het gebruik van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling geëvalueerd.

Het doel van het onderzoek was inzicht krijgen in de stand van zaken met betrekking tot de implementatie en het gebruik van de Meldcode bij de organisaties in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam² die wettelijk verplicht zijn met de Meldcode te werken. Het ging daarbij voornamelijk om organisaties in het onderwijs, de (geestelijke) gezondheidszorg, de maatschappelijk ondersteuning en de kinderopvang.

Het onderzoek bestond uit een enquête (hoofdonderzoek). Ter voorbereiding op de enquête zijn 10 interviews gehouden (vooronderzoek). De onderzoeksresultaten bieden de GGD en de andere organisaties aanknopingspunten om de signalering en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling verder te verbeteren. De belangrijkste bevindingen van de enquête worden behandeld in hoofdstuk 2, die van de interviews in hoofdstuk 3. Hieronder wordt ingegaan op de opzet en uitvoering van het onderzoek.

Enquête (hoofdonderzoek)

Om de Meldcode te evalueren onder alle organisaties in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam¹ die wettelijk verplicht zijn met de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te werken, is gebruik gemaakt van een vragenlijst. Hierin kwamen onder meer de volgende aspecten aan bod: of de organisatie een Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling heeft vastgelegd in het beleid, of de organisatie aandachtsfunctionarissen heeft aangesteld, of de organisatie opleidingen en/of trainingen aan het personeel aanbiedt om de Meldcode te kunnen hanteren, of de organisatie knelpunten ondervindt bij het toepassen van de Meldcode, of er in het afgelopen jaar signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn opgemerkt en gemeld door de organisatie, of de organisatie de Meldcode evalueert en of de organisatie behoefte heeft aan extra ondersteuning bij het gebruik van de Meldcode.

De vragenlijst is gedigitaliseerd en uitgezet onder 510 aandachtsfunctionarissen en 112 overige contactpersonen van in totaal 545 organisaties die wettelijk verplicht zijn met de Meldcode te werken. Een lijst van organisaties, aandachtsfunctionarissen en contactpersonen is verkregen via de GGD. Er is één medewerker per organisatie uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen, of, in het geval van organisaties met verschillende locaties, één medewerker per locatie. De uitnodigingen bestonden uit een e-mail met een toelichting op het onderzoek en een link naar de vragenlijst op internet. Twee weken na aanvang van de dataverzameling is een herinneringsmail gestuurd en na vier weken volgde een tweede herinnering.

² Het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam bestaat uit de gemeenten Rotterdam, Krimpen a/d IJssel, Capelle a/d IJssel, Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk en Lansingerland.

De vragenlijst is ingevuld door 253 personen (41% respons), waarvan er 217 de vragenlijst volledig hebben ingevuld (35%). De helft van de respondenten is werkzaam in het onderwijs. De meeste anderen zijn werkzaam in de sectoren maatschappelijke ondersteuning, (geestelijke) gezondheidszorg of kinderopvang.

De onderzoeksresultaten geven een indicatie van de stand van zaken met betrekking tot de implementatie en het gebruik van de Meldcode in het centrumgemeentelijk gebied van Rotterdam. Waarschijnlijk zijn ze niet helemaal representatief voor de totale groep organisaties die verplicht zijn met de Meldcode te werken. Het vermoeden bestaat dat organisaties die nog niets met de Meldcode gedaan hebben, ondervertegenwoordigd zijn in de respons. Ook zijn sommige sectoren relatief beter vertegenwoordigd dan andere.

Interviews (vooronderzoek)

Ter voorbereiding op de enquête (het hoofdonderzoek) zijn tien interviews afgenomen met medewerkers van organisaties die verplicht zijn met de Meldcode te werken. De interviews dienden enerzijds om een eerste beeld te krijgen van de implementatie en het gebruik van de Meldcode bij organisaties en van de knelpunten waar organisaties tegenaan lopen. Anderzijds zijn de interviews gebruikt om de daarna volgende enquête te optimaliseren. Hiervoor is de concept-vragenlijst voor de enquête met de interviewrespondenten doorlopen en is hen gevraagd suggesties te doen voor het verbeteren van de vragenlijst en voor het motiveren van organisaties om de vragenlijst in te vullen.

Voor de interviews zijn leden van de klankbordgroep van het Servicepunt Meldcode uitgenodigd. De respondenten zijn aandachtsfunctionarissen of contactpersonen huiselijk geweld en kindermishandeling van organisaties in de sectoren (geestelijke) gezondheidszorg, onderwijs en maatschappelijke ondersteuning.

2 Resultaten internetvragenlijst

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de internetvragenlijst beschreven.

2.1 De organisatie

Sector

Aan de respondenten is gevraagd in welke sector ze werkzaam zijn. Bijna de helft van de respondenten is werkzaam in het onderwijs (45%). De overige respondenten zijn vooral werkzaam in de sectoren maatschappelijke ondersteuning (16%), (geestelijke) gezondheidszorg (14%) en kinderopvang (14%).

Tabel 2.1 Sector waarin de respondenten werkzaam zijn

Sector	Aantal	%
(Geestelijke) gezondheidszorg	36	14%
Onderwijs	113	45%
Kinderopvang	36	14%
Maatschappelijke ondersteuning (o.a. maatschappelijk werk en maatschappelijke opvang)	41	16%
Jeugdzorg	6	2%
Politie/Justitie	4	2%
Gemeente/overheid	8	3%
Sport en recreatie/ zwembad	7	3%
Anders (Veilig Thuis)	1	0%
Totaal aantal respondenten	252	100%

Organisatiegrootte

Aan de respondenten is gevraagd hoeveel medewerkers de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn heeft. Zestig procent van de respondenten is werkzaam in een kleine organisatie (tot 50 medewerkers); 40% is werkzaam in een grotere organisatie (meer dan 50 medewerkers).

Tabel 2.2 Aantal medewerkers van de organisatie (inclusief eventuele onbetaalde medewerkers of vrijwilligers).

Aantal medewerkers	Aantal	%
10 of minder medewerkers	25	10%
11 tot 20 medewerkers	49	19%
21 tot 50 medewerkers	78	31%
51 tot 100 medewerkers	25	10%
101 tot 250 medewerkers	19	8%
251 tot 500 medewerkers	12	5%
Meer dan 500 medewerkers	44	17%
Totaal aantal respondenten	252	100%

De aandachtsfunctionaris in de organisatie

Op de vraag hoeveel aandachtsfunctionarissen voor huiselijk geweld en kindermishandeling de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn heeft aangesteld, antwoordt 48% van de respondenten met 'één', 24% van de respondenten geeft aan dat de organisatie twee aandachtsfunctionarissen heeft aangesteld en 17% geeft aan dat er drie of meer aandachtsfunctionarissen zijn aangesteld. Twee procent van de respondenten geeft aan dat de organisatie geen aandachtsfunctionaris heeft aangesteld en 9% weet het antwoord niet.

Het aanstellen van meer dan één aandachtsfunctionaris komt vooral voor in de (geestelijke) gezondheidszorg, namelijk bij 72% van de organisaties. In de maatschappelijke ondersteuning is dit percentage 48% en in het onderwijs en kinderopvang 40%. Organisaties met meer dan 50 werknemers hebben duidelijk vaker meer dan één aandachtsfunctionaris aangesteld dan kleine organisaties met minder dan 50 werknemers (73% versus 32%).

Veertig procent van de respondenten geeft aan dat de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn, naast eventuele aandachtsfunctionarissen, andere personen heeft aangesteld die een functie vervullen met betrekking tot de Meldcode, zoals aandachtsvelders of contactpersonen, 49% geeft aan dat dit niet het geval is en 11% geeft aan het antwoord niet te weten. In de (geestelijke) gezondheidszorg (71%) komt het duidelijk vaker voor dat er, naast eventuele aandachtsfunctionarissen, andere personen zijn aangesteld dan in de kinderopvang (39%), het onderwijs (37%) en de maatschappelijke ondersteuning (32%).

2.2 De rol en functie

Functie van de respondenten

Aan de respondenten is gevraagd welke functie zij vervullen binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn. De meest genoemde functies zijn zorgcoördinator/ intern begeleider of loopbaanadviseur (36%), functioneel leidinggevende (16%) en staf/ beleidsmedewerker (13%).

Tabel 2.3 Functie van de respondenten in de organisatie (meer antwoorden mogelijk)

Functie	Aantal	% ¹
- Arts / verpleegkundige	8	3%
- Gedragsdeskundige / psycholoog / (school)maatschappelijk werker	20	8%
- Leraar / klassenassistent	14	6%
- Zorgcoördinator/intern begeleider/loopbaanadviseur	88	36%
- Coördinator (van huiselijk geweld en kindermishandeling)	10	4%
- Leid(st)er kinderopvang	9	4%
- Functioneel leidinggevende	40	16%
- Staf / beleidsmedewerker	31	13%
- Directeur, manager, hoofd	18	7%
- Anders	37	15%
Totaal aantal respondenten	244	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere functies konden aangeven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Ruim 4 op de 5 respondenten (83%) is aandachtsfunctionaris voor huiselijk geweld en kindermishandeling.

Activiteiten met betrekking tot de Meldcode

Gemiddeld besteden de respondenten 2,8 uur per week aan activiteiten met betrekking tot (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling. Opvallend is het grote verschil tussen de sectoren. Respondenten werkzaam in de (geestelijke) gezondheidszorg besteden gemiddeld 6,9 uur aan deze taak, respondenten werkzaam in de maatschappelijke ondersteuning gemiddeld 3,0 uur en respondenten in het onderwijs of de kinderopvang 1,3 uur.

Aan de respondenten is gevraagd waaruit hun activiteiten met betrekking tot (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling bestaan. Tabel 2.4 geeft een overzicht van de resultaten. De meest genoemde activiteit (door 78% van de respondenten genoemd) is 'adviseur/vraagbaak zijn voor medewerkers die signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken'.

Tabel 2.4 Activiteiten van respondenten met betrekking tot (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling (meerdere antwoorden mogelijk).

Activiteit	Aantal	% ¹
- Opstellen van beleid/procedures/protocollen m.b.t. (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling	116	49%
- Verspreiden van kennis over (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling onder de medewerkers van de organisatie (bijvoorbeeld door presentaties te geven of trainingen te organiseren)	134	56%
- Op de werkvloer aanspreken van medewerkers op het gebruik van de Meldcode	141	59%
- Adviseur/vraagbaak zijn voor medewerkers die signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken	186	78%
- Als medewerkers signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken, zorgen voor de verdere behandeling daarvan, bijvoorbeeld door gesprekken te voeren met de betrokkenen, of door meldingen te doen bij Veilig Thuis (voormalig ASHG of AMK)	153	64%
- Anders	39	16%
Totaal aantal respondenten	239	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Als toelichting bij de taak 'zorgdragen voor de verdere behandeling van signalen' geven meerdere respondenten aan dat ze de gesprekken en/of behandeling nooit alleen uitvoeren, maar altijd in teamverband.

Bijna veertig respondenten (16%) geven aan (ook) een andere dan in de tabel genoemde activiteit uit te voeren met betrekking tot de Meldcode. Hierbij gaat het om de volgende activiteiten:

- Coördinatietaken, waaronder het coördineren van de behandeling van de meldingen en het coördineren van het lokale zorgaanbod bij een melding.
- Onderhouden van netwerkcontacten: het onderhouden van contacten met de decentrale aandachtsfunctionarissen, het organiseren van netwerkbijeenkomsten voor aandachtsfunctionarissen, het onderhouden van contact met de (sociale) wijkteams.
- Coördinatie van trainingen: regelen dat het personeel een training kan volgen.
- Overleg, bijvoorbeeld overleg met het zorgteam van de school, overleg met andere betrokkenen (SMW, CJG ed).
- Onderhouden van contact met de doelgroep (bijvoorbeeld leerlingen) en het bouwen aan een vertrouwensrelatie om op deze manier nog meer te kunnen signaleren.
- Het begeleiden van jongeren (en hun ouders) die te maken hebben (gehad) met huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Registratie van het aantal zorgmeldingen.
- Afgeven van signalen in SISA.

Opleiding met betrekking tot de Meldcode

Aan de respondenten is gevraagd of ze een cursus of training hebben gevolgd met betrekking tot (de Meldcode) huiselijk geweld en kindermishandeling.

Van de aandachtfunctionarissen heeft 81% de officiële training voor aandachtfunctionaris gevolgd, 12% heeft (ook) een andere cursus of training gevolgd en 9% van de aandachtfunctionarissen heeft geen enkele cursus of training gevolgd.

Van de overige respondenten (niet aandachtfunctionarissen) heeft 21% de officiële training voor aandachtfunctionaris gevolgd, 39% heeft (ook) een andere cursus of training gevolgd en 51% heeft geen cursus of training gevolgd.

Respondenten in het onderwijs geven vaker aan een cursus of training te hebben gevolgd (94%) dan respondenten in de sectoren (geestelijke) gezondheidszorg (79%), kinderopvang (71%) en maatschappelijke ondersteuning (70%). Er is weinig verschil tussen respondenten die in een grote of kleine organisatie werken.

Eén op de tien respondenten (11%) geeft aan dat bij de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn geen enkele aandachtfunctionaris de officiële training voor aandachtfunctionaris heeft gevolgd. In het onderwijs is dit percentage lager (6%) dan in de overige sectoren (18%). Er is geen verschil naar organisatiegrootte.

2.3 De Meldcode in het beleid

Negen op de tien respondenten (89%) geven aan dat de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is vastgelegd in het beleid van hun organisatie; 11% zegt dat dit niet het geval is. Respondenten in de kinderopvang geven het meest aan dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van hun organisatie (97%), gevolgd door respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg (91%) en het onderwijs (91%). In de sector maatschappelijke ondersteuning is dit het minst vaak het geval (84%). Er is geen verschil naar organisatiegrootte.

Respondenten waarvan de organisatie de Meldcode niet heeft vastgelegd in het beleid, geven als belangrijkste redenen hiervoor aan dat men nog niet aan de invoering is toegekomen/ tijdgebrek (56%). Andere redenen worden minder vaak genoemd (zie tabel 2.5).

Tabel 2.5 Redenen waarom de Meldcode niet is vastgelegd in het beleid van de organisatie (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten waarvan de organisatie de Meldcode niet heeft vastgelegd in het beleid). Meerdere antwoorden mogelijk.

Reden	Aantal	% ¹
- Verplichting Meldcode is niet bekend	2	8%
- Urgentie Meldcode wordt niet ervaren	3	12%
- Nog niet aan de invoering toegekomen / tijdgebrek	14	56%
- Niet eens met de Meldcode	1	4%
- Reorganisatie / fusie	2	8%
- Anders	12	48%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	25	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Twaalf respondenten (48%) geven aan dat de Meldcode (nog) niet in het beleid van de organisatie is vastgelegd vanwege een andere dan in de tabel genoemde reden. De meest genoemde reden is dat het organisatiebeleid rond de Meldcode nog in ontwikkeling is. Wel geven meerdere respondenten aan dat binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn de Meldcode weliswaar nog niet (volledig) is uitgewerkt in het beleid, maar al wel in de uitvoering is opgepakt.

Invoering van de Meldcode

In het jaar 2013 werd de Meldcode wettelijk verplicht. De meeste respondenten die werkzaam zijn voor een organisatie met een Meldcode in het beleid geven aan dat de organisatie de Meldcode in het jaar 2012, 2013 of 2014 heeft ingevoerd. Bijna de helft van de respondenten (48%) geeft aan dat hun organisatie de Meldcode al voor het jaar 2013 heeft ingevoerd, 28% geeft aan dat de Meldcode in het jaar 2013 ingevoerd werd en 24% geeft aan dat de organisatie de Meldcode na 2013 heeft ingevoerd.

Relatief veel respondenten in de kinderopvang (78%) geven aan dat hun organisatie de Meldcode al vóór 2013 had ingevoerd. In de (geestelijke) gezondheidszorg (48%), de maatschappelijke ondersteuning (46%) en het onderwijs (41%) was dit minder vaak het geval. Grote organisaties (meer dan 50 medewerkers) hadden de Meldcode vaker al voor het jaar 2013 ingevoerd dan kleinere organisaties (54% versus 45%).

Dertig procent van de respondenten in het onderwijs geeft aan dat de school waarvoor zij werkzaam zijn de Meldcode pas ná 2013 heeft ingevoerd. In andere sectoren is dit percentage lager (22% in de geestelijke gezondheidszorg en 13% in de kinderopvang en maatschappelijke ondersteuning). Kleine organisaties hebben de Meldcode vaker pas ná 2013 ingevoerd dan grotere organisaties (29% versus 16%).

2.4 Kennis over de Meldcode bij het personeel

Opleiding van het personeel m.b.t. de Meldcode

Aan de respondenten die hebben aangegeven dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van de organisatie, is gevraagd hoeveel medewerkers met cliëntcontact binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn, een training of workshop hebben gevolgd over hoe ze de Meldcode kunnen gebruiken. Met cliëntcontact werd hierbij bedoeld contact met de doelgroep van de organisatie, zoals bijvoorbeeld kinderen, leerlingen en patiënten.

Drie op de tien respondenten (30%) geven aan dat binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn (bijna) alle medewerkers met cliëntcontact een training of workshop over het gebruik van de Meldcode hebben gevolgd; 31% geeft aan dat een deel van de medewerkers, maar niet alle medewerkers met cliëntcontact een training hebben gevolgd en 29% geeft aan dat (bijna) niemand een training of workshop heeft gevolgd. Elf procent zegt niet te weten welk aandeel van de medewerkers met cliëntcontact een training of workshop over de Meldcode hebben gevolgd (zie tabel 2.6).

In het onderwijs komt het duidelijk vaker dan in de andere sectoren voor dat (bijna) niemand binnen de organisatie een cursus heeft gevolgd (46%). In de kinderopvang is dit bij 18% van de organisaties het geval, in de maatschappelijke ondersteuning bij 10% en in de (geestelijke) gezondheidszorg bij 7%. In kleine organisaties (tot 50 medewerkers) komt het vaker voor dat (bijna) niemand een training of workshop heeft gevolgd dan in grotere organisaties (36% versus 17%).

Tabel 2.6 Aantal en % medewerkers met cliëntcontact dat een training of workshop heeft gevolgd over hoe ze de Meldcode kunnen gebruiken. (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van de organisatie).

Aandeel medewerkers met cliëntcontact dat een training of workshop over de Meldcode heeft gevolgd.	Aantal	%
- (Bijna) alle medewerkers met cliëntcontact hebben een training of workshop gevolgd over het gebruik van de Meldcode	62	30%
- Meer dan driekwart	14	7%
- Meer dan de helft	14	7%
- Minder dan de helft	12	6%
- Minder dan een kwart	24	11%
- (Bijna) niemand	60	29%
- Onbekend/Weet niet	24	11%
Totaal aantal respondenten	210	100%

Ook is aan de respondenten gevraagd naar de functie van de medewerkers met cliëntcontact, die een training of workshop hebben gevolgd over het gebruik van de Meldcode. Tabel 2.7 geeft een overzicht van de resultaten.

Tabel 2.7 Functie van de medewerkers met cliëntcontact die een training of workshop hebben gevolgd over het gebruik van de Meldcode (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat er binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn medewerkers zijn die een training of cursus over de Meldcode hebben gevolgd).

Functie (meerdere functies mogelijk)	Aantal	% ¹
- Arts / verpleegkundige	23	18%
- Gedragsdeskundige / psycholoog/ (school)maatschappelijk werker	37	29%
- Leraar / klassenassistent	39	31%
- Zorgcoördinator / intern begeleider / loopbaanadviseur	35	28%
- Leid(st)er kinderopvang	27	21%
- Secretaresse / receptioniste	5	4%
- Administratief medewerker	10	8%
- Overig uitvoerend medewerker	22	17%
- Functioneel leidinggevende	25	20%
- Staf / beleidsmedewerker	19	15%
- Directeur/ manager/ hoofd	5	4%
- Anders	11	9%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	126	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere functies konden aangeven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Waarom geen opleiding

Een belangrijke reden dat (sommige) medewerkers met cliëntcontact geen training of workshop over het gebruik van de Meldcode hebben gevolgd, is dat het management of de directie een training of workshop niet (voor iedereen) relevant vindt (21%). Een andere belangrijke reden is tijdgebrek, om een cursus te organiseren (17%) of om deze te volgen (22%) (zie tabel 2.8).

Respondenten in het onderwijs geven relatief vaak aan dat een training over de Meldcode geen prioriteit heeft bij de directie en dat de directie een training niet voor iedereen relevant vindt. Tijd- en geldgebrek speelt daarentegen het meest binnen de (geestelijke) gezondheidszorg.

Tabel 2.8 Reden dat (sommige) medewerkers met cliëntcontact geen training of workshop hebben gevolgd over het gebruik van de Meldcode (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die aangegeven hebben dat niet alle medewerkers met cliëntcontact een training of workshop over de Meldcode hebben gevolgd).

Reden dat medewerkers geen training of workshop hebben gevolgd (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
- Het heeft geen prioriteit bij het management / de directie	10	8%
- Het management / de directie vindt een training of workshop niet (voor iedereen) relevant	26	21%
- Tijdgebrek om voor medewerkers een training of workshop te organiseren	21	17%
- Geldgebrek om voor medewerkers een training of workshop te organiseren	18	15%
- Medewerkers hebben te weinig tijd om een training of workshop te volgen	27	22%
- Medewerkers zien het belang of de urgentie van de Meldcode niet in	2	2%
- Medewerkers zien de uitvoering van de Meldcode niet als hun verantwoordelijkheid	6	5%
- Anders, <i>namelijk:</i>	64	52%
- <i>Verdeling van taken/ specialismen</i>	19	15%
- <i>Verloop van personeel</i>	15	12%
- <i>Andere vormen van kennisoverdracht, bv. tijdens overleggen</i>	8	6%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	124	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet opelbaar tot 100%.

Ruim de helft van de respondenten heeft (ook) een andere, niet in de tabel genoemde, reden genoemd waarom (sommige) medewerkers met cliëntcontact geen training of workshop hebben gevolgd.

De meest genoemde reden is dat de organisatie, vaak uit efficiëntie overwegingen, heeft gekozen voor een verdeling van de taken en specialismen. De taken binnen de organisatie zijn zo verdeeld dat bepaalde personen (meestal de directie, zorgcoördinator/intern begeleider of aandachtfunctionaris) verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Meldcode en de melding altijd via hen gaat. Niet iedere medewerker volgt een cursus, maar de kennis wordt wel gedeeld binnen de organisatie, bijvoorbeeld doordat de persoon die de cursus heeft gevolgd het aanspreekpunt is voor collega's met vragen.

Ook het (sterke) verloop van het personeel wordt genoemd als reden dat niet iedereen een cursus of training heeft gevolgd: medewerkers die een training hebben gevolgd zijn uit dienst gegaan en nieuwe medewerkers hebben (nog) geen training gevolgd. Langdurig zieke collega's worden vervangen door invallers, die vaak niet op de hoogte zijn van de Meldcode.

Andere manieren waarop kennis over de Meldcode wordt verspreid

Aan de respondenten, die hebben aangegeven dat de organisatie de Meldcode heeft vastgelegd in het beleid, is gevraagd of er, naast eventuele trainingen of workshops, nog andere manieren zijn waarop kennis over de Meldcode onder de medewerkers van de organisatie wordt verspreid. Tabel 2.9 geeft een overzicht van de resultaten. De meest genoemde manieren zijn 'via een bijeenkomst of presentatie (50%)', 'via individuele gesprekken met de medewerkers' (49%) en 'via een brochure/ folder' (33%). Negen procent van de respondenten geeft aan dat de organisatie, naast eventuele trainingen of workshops, op geen enkele andere manier kennis over de Meldcode verspreid.

Tabel 2.9 Andere manieren waarop kennis over de Meldcode onder de medewerkers van de organisatie wordt verspreid (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van de organisatie).

Manier waarop kennis over de Meldcode wordt verspreid (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
- Via een brochure / folder	69	33%
- Via een schriftelijke instructie of instructie per email	57	27%
- Via een bijeenkomst of presentatie	105	50%
- Via opfrisbijeenkomsten / opfriscursussen	36	17%
- Via individuele gesprekken met de medewerkers	101	49%
- Via intranet	39	19%
- Via nieuwsbrieven	43	21%
- Anders	33	16%
- Geen andere manier	19	9%
Totaal aantal respondenten	208	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Andere, niet in de tabel genoemde, manieren waarop kennis over de Meldcode onder het personeel wordt verspreid zijn volgens de respondenten vooral het team- of werkoverleg (waaronder ook de leerlingbesprekingen). Daarnaast is onder meer genoemd een interne handreiking, het verspreiden van een signaleringskaart en het (bespreken van het) protocol Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Kennis van de Meldcode onder het personeel

Aan de respondenten die hebben aangegeven dat de organisatie de Meldcode heeft vastgelegd in het beleid is gevraagd in hoeverre de medewerkers op de hoogte zijn van de Meldcode. Zeven op de tien respondenten geven aan dat binnen de organisatie waarvoor ze werkzaam zijn (bijna) alle medewerkers met cliëntcontact op de hoogte zijn van de Meldcode en 11% geeft aan dat meer dan driekwart op de hoogte is.

Zes procent geeft aan dat minder dan een kwart van de medewerkers of bijna niemand op de hoogte is en 5% zegt niet te weten welk aandeel van de medewerkers op de hoogte is van de Meldcode.

De mate waarin medewerkers met cliëntcontact op de hoogte zijn van de Meldcode varieert tussen de sectoren. Het meest op de hoogte zijn medewerkers in de kinderopvang: 97% van de respondenten die in de kinderopvang werkzaam zijn geeft aan dat binnen hun organisatie (bijna) alle medewerkers met cliëntcontact op de hoogte zijn van de Meldcode. In de maatschappelijke ondersteuning is dit percentage 69% en in de (geestelijke) gezondheidszorg 69%. In het onderwijs is dit percentage het laagst, namelijk 63%. Ook komt het in kleine organisaties (tot 50 medewerkers) vaker voor dat (bijna) alle medewerkers op de hoogte zijn dan in grotere organisaties (75% versus 62%).

Tabel 2.10 Aandeel van de medewerkers met cliëntcontact dat op de hoogte is van het bestaan van de Meldcode binnen de organisatie (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van de organisatie).

Aandeel medewerkers dat op de hoogte is van de Meldcode	Aantal	%
- (Bijna) alle medewerkers met cliëntcontact zijn op de hoogte van de Meldcode	146	70%
- Meer dan driekwart is op de hoogte	22	11%
- Meer dan de helft is op de hoogte	14	7%
- Minder dan de helft is op de hoogte	3	1%
- Minder dan een kwart is op de hoogte	9	4%
- (Bijna) niemand is op de hoogte	4	2%
- Weet niet	10	5%
Totaal aantal respondenten	208	100%

2.5 Knelpunten bij het toepassen van de Meldcode

Ervaren knelpunten

Aan de respondenten, die hebben aangegeven dat de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn de Meldcode heeft vastgelegd in het beleid, is gevraagd of de organisatie knelpunten ervaart bij het toepassen van de Meldcode en zo ja, welke knelpunten dit zijn. Ruim vier op de vijf respondenten (85%) geven aan één of meerdere knelpunten te ervaren (zie tabel 2.11). Als belangrijkste knelpunten worden genoemd: “medewerkers vinden het moeilijk om vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling met de cliënt te bespreken” (44%) en “medewerkers zijn bang de vertrouwensrelatie / het contact met de cliënt te verliezen” (41%). Andere knelpunten die vaak genoemd worden zijn “slachtoffers van huiselijk geweld / kindermishandeling willen niet dat er gemeld wordt of actie wordt ondernomen” (22%) en “Veilig Thuis (voormalige ASHG en AMK) pakt meldingen soms niet goed op” (18%).

Er zijn duidelijke verschillen tussen de sectoren: 97% van de respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg zegt knelpunten te ervaren; in de kinderopvang is dit percentage het laagst met 70%. Ook alle afzonderlijke, in de tabel genoemde, knelpunten worden verreweg het meest genoemd door respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg. Dit met uitzondering van het knelpunt dat niet alle medewerkers weten van het bestaan van de Meldcode, dat

relatief vaak wordt genoemd door respondenten in het onderwijs.

Tabel 2.11 Knelpunten bij het toepassen van de Meldcode (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat de Meldcode is vastgelegd in het beleid van de organisatie).

Welke knelpunten ervaart uw organisatie bij het toepassen van de Meldcode? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
- Geen knelpunten	31	15%
- Niet alle medewerkers weten van het bestaan van de Meldcode	23	11%
- Niet alle medewerkers weten dat ze verplicht zijn de Meldcode te gebruiken	29	14%
- Onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid van de organisatie m.b.t. de Meldcode	22	11%
- Onduidelijkheid over hoe de Meldcode toegepast moet worden	32	16%
- Medewerkers zijn het niet altijd eens met de Meldcode	13	6%
- Medewerkers zien het belang / de urgentie van de Meldcode niet in	12	6%
- Medewerkers zien het toepassen van de Meldcode niet als hun taak / verantwoordelijkheid	18	9%
- Medewerkers vinden dat de Meldcode niet van toepassing is op de hulpvragen van cliënten	8	4%
- Medewerkers vinden het moeilijk om vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling met de cliënt te bespreken	90	44%
- Medewerkers zijn bang de vertrouwensrelatie / het contact met de cliënt te verliezen	85	41%
- Medewerkers zijn bang hun beroepsgeheim te schenden	34	17%
- Slachtoffers van huiselijk geweld / kindermishandeling willen niet dat er gemeld wordt of actie wordt ondernomen	45	22%
- Daders / partners / ouders van slachtoffers willen niet dat er gemeld wordt of actie wordt ondernomen	26	13%
- Toepassing van de Meldcode is niet altijd verantwoord i.v.m. de veiligheid van de medewerkers of cliënten	20	10%
- De organisatie heeft geen middel om te controleren of medewerkers de Meldcode (goed) toepassen	21	10%
- Tijdgebrek	21	10%
- Geldgebrek/gebrek aan financiële compensatie	9	4%
- Veilig Thuis (voormalige ASHG en AMK) pakt meldingen soms niet goed op	38	18%
- Andere knelpunten	29	14%
- Onbekend / weet ik niet	19	9%
Totaal aantal respondenten	206	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Respondenten waren in de gelegenheid de in de tabel genoemde knelpunten toe te lichten.

Het knelpunt tijdgebrek is door een aantal respondenten toegelicht. Respondenten geven aan dat er prioriteiten moeten worden gesteld, waarbij de reguliere werkzaamheden (zoals bijvoorbeeld lesgeven) voorrang krijgen boven activiteiten met betrekking tot de Meldcode. Ook zijn cliëntcontacten soms maar zeer kort en in die korte tijd moeten ook de (reguliere) werkzaamheden verricht worden.

Ook een aantal respondenten die van mening zijn dat Veilig Thuis (het voormalige ASHG en AMK) de meldingen soms niet goed oppakt, hebben hun antwoord toegelicht. Respondenten geven aan dat het soms moeilijk is om bij een telefonische melding bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond een medewerker aan de lijn te krijgen. Ook geven respondenten aan dat Veilig Thuis niet altijd bruikbare adviezen geeft, de aanpak naar hun gevoel te soft is, de doorpak traag verloopt en er weinig terugkoppeling is van de hulp die vervolgens ingeschakeld wordt.

Als andere knelpunten (dan de in de tabel genoemde) wordt onder meer genoemd dat het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling soms lastig is, omdat de kenmerken van huiselijk geweld soms moeilijk te herkennen zijn. Ook zijn de bewijzen niet altijd feitelijk, waardoor een casus onvoldoende meldenswaardig is. Het blijft dan bij vermoedens, waardoor het moeilijk is om door te pakken.

Ook wordt de niet altijd optimale samenwerking met andere instanties genoemd als een knelpunt. Instanties kaatsen de bal terug naar elkaar en terugkoppeling vanuit de hulpverlening (naar bijvoorbeeld de scholen toe) wordt lang niet altijd gedaan.

Daarnaast worden er knelpunten vanuit de organisatie genoemd, onder meer dat het beleid vanuit de organisatie niet helder is/ er nog geen protocol op papier staat en er te weinig geregistreerd wordt.

Een verder knelpunt dat genoemd wordt is dat de Meldcode en Kindcheck moeilijk toepasbaar zijn bij bepaalde groepen cliënten (bijvoorbeeld daklozen en cliënten binnen de 24 uren voorzieningen). Tenslotte kan het hebben van weinig signalen of meldingen ook een knelpunt zijn, omdat hierdoor de kennis met betrekking tot de Meldcode snel wegzakt.

Suggesties ter verbetering van de knelpunten

Aan de respondenten die hebben aangegeven knelpunten te ervaren is gevraagd of ze suggesties hebben voor hoe bovengenoemde knelpunten met betrekking tot de uitvoering van de Meldcode zouden kunnen worden verholpen.

De meest genoemde suggestie is de kracht van de herhaling: het voortdurend onder de aandacht blijven brengen van het onderwerp binnen de organisatie. Dit onder meer continue door gesprekken te voeren met medewerkers, regelmatig langs de teams te gaan, het onderwerp periodiek te bespreken in de teamvergaderingen en geregeld informatie te verspreiden.

Tevens zeer frequent wordt als suggestie ter verbetering het belang van (jaarlijkse opfris-) cursussen en trainingen genoemd. Hierbij wordt door de respondenten vooral gedacht aan trainingen die zich richten op het beter leren signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en aan trainingen in gesprekstechnieken (hoe te voeren van 'lastige' gesprekken).

Daarnaast wordt door meerdere respondenten het belang van een (nog) betere samenwerking met andere organisaties genoemd. Zoals een respondent het treffend verwoordt: "samenwerking versterken en goede en heldere afspraken maken over het delen van informatie en wie wat doet". Ook wordt het belang van onderlinge transparantie genoemd, zodat ieder op de hoogte is van de interventies. Daarnaast wordt als suggestie gegeven het aanstellen van één regisseur om te voorkomen dat instanties en hulpverleners langs elkaar heen werken. Ook zou er een centraal dossier moeten komen waar alles in wordt vermeld (dus ook bijvoorbeeld huisartsbezoek), zodat er één persoon/instantie is die het overzicht heeft.

Een aantal respondenten geeft als suggestie aan dat het mooi zou zijn als instellingen die met de Meldcode werken een subsidie of budget (vanuit de Gemeente) zouden krijgen om de Meldcode toe te passen en levend te houden in de organisatie.

Ook rondom de melding bij Veilig Thuis zou nog een en ander kunnen verbeteren volgens enkele respondenten. Bij een telefonische melding bij Veilig Thuis zou het prettig zijn als je er als aandachtsfunctionaris sneller doorkomt, bijvoorbeeld door een ander telefoonnummer of een code te kunnen gebruiken. Nu word je doorverbonden, wat niet altijd lukt. Ook is het belangrijk dat Veilig Thuis de meldingen snel oppakt, niet alleen bij echte spoed, maar ook bij 'niet pluis gevoelens'.

Hieronder worden enkele overige suggesties die door de respondenten zijn gegeven genoemd:

- Vertrouwen creëren bij de medewerker, zorgen dat ze het belang van melden gaan inzien.
- Intern moet helder worden dat het kader van de Meldcode een wettelijke basis is en hoe deze zich verhoudt tot het schenden van het beroepsgeheim.
- Betere zorgpaden, snellere laagdrempelige interventiemogelijkheden bieden en terugkoppelen na interventie.
- Knelpunten breed inventariseren en vervolgens adviezen (ook good practice) hoe ermee om te kunnen gaan.
- Volledige baan maken van de functie van aandachtsfunctionaris en deze inzetten voor meerdere organisaties
- Het zou goed zijn als een dossier niet kan worden gesloten, als er niet naar eventueel huiselijk geweld of kindermishandeling is gekeken. Zo wordt er in ieder geval altijd bij stil gestaan.

2.6 Signalen en meldingen

Signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling

Van de respondenten geeft 86% aan dat medewerkers van de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn wel eens signalen merken van huiselijk geweld of kindermishandeling bij leerlingen, cliënten of andere personen waarmee zij werken; 7% van de respondenten geeft aan dat dit niet het geval is en tevens 7% weet het niet.

Respondenten die niet weten of medewerkers wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken, noemen als reden hiervoor onder meer dat de organisatie te groot is om hier zicht op te hebben, dat niet iedereen op de hoogte is van de Meldcode, dat de signalen niet bij henzelf terechtkomen en dat de signalen vertrouwelijk worden behandeld in een speciaal team.

Aan de respondenten die aangegeven hebben dat medewerkers van de organisatie waarvoor zij werken wel eens signalen opmerken van huiselijk geweld, is vervolgens gevraagd hoe vaak de organisatie deze signalen opmerkt (zie tabel 2.12). Ruim de helft van de respondenten (54%) geeft aan dat dit enkele keren per jaar het geval is. Zes procent van de respondenten geeft aan dat de organisatie (bijna) dagelijks signalen hiervan opmerkt en 10% geeft aan dat dit vrijwel nooit het geval is.

In de (geestelijke gezondheidszorg worden de meeste signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling opgemerkt: 39% van de respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg geeft aan dat de organisatie (bijna) dagelijks of wekelijks een signaal opmerkt. In de maatschappelijke ondersteuning, het onderwijs en de kinderopvang worden minder vaak signalen opgemerkt: een meerderheid van de respondenten in deze sectoren geeft aan dat dit slechts enkele keren per jaar het geval is.

Grote organisaties hebben vaker te maken met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling dan kleine organisaties: 53% van de grotere organisaties (meer dan 50 medewerkers) merkt tenminste maandelijks een signaal op; in de kleine organisaties (tot 50 medewerkers) is dit 25%.

Tabel 2.12 Hoe vaak merkt uw organisatie signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling op. (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat medewerkers van hun organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken).

Hoe vaak merkt uw organisatie dergelijke signalen op (ongeveer)?	Aantal	%
(Bijna) dagelijks	12	6%
Wekelijks	17	9%
Maandelijks	42	21%
Enkele keren per jaar	107	54%
Vrijwel nooit	20	10%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	198	100%

Registratie van signalen

Aan de respondenten die aangegeven hebben dat medewerkers van de organisatie waarvoor zij werken wel eens signalen opmerken van huiselijk geweld of kindermishandeling, is gevraagd of de organisatie deze signalen registreert. Vrijwel alle respondenten geven aan dat dit het geval is: slechts 3% geeft aan dat signalen niet geregistreerd worden en 1% weet dit niet. Het meest wordt geregistreerd in SISA (53%), op een centrale plek binnen de organisatie (31%) en via een intern meldingssysteem (33%) (zie tabel 2.13).

Tabel 2.13 Registratie van signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat medewerkers van hun organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken).

Registreert uw organisatie de signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling die medewerkers opmerken? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
Ja, via een intern meldingssysteem	66	33%
Ja, op een centrale plek binnen de organisatie	61	31%
Ja, in SISA (als het personen tot 23 jaar betreft)	105	53%
Ja, in het elektronisch patiëntendossier	30	15%
Ja, op een andere manier	43	22%
Nee	6	3%
Weet niet	1	1%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	198	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Ruim een vijfde van de respondenten heeft aangegeven dat hun organisatie (tevens) op een andere manier dan in de tabel genoemde manier signalen registreert. Respondenten in het onderwijs geven aan dit met name gebeurt in het (digitale) leerlingen- of studentendossier, het leerlingvolgsysteem of een logboek. Respondenten werkzaam in de andere sectoren geven vooral aan dat dit gebeurt in een cliëntregistratiesysteem (al dan niet met een aparte knop voor huiselijk geweld), het zorgdossier, in het contactjournaal of in de eigen verslaglegging.

Actie naar aanleiding van signalen

Aan de respondenten, die aangegeven hebben dat medewerkers van de organisatie waarvoor zij werken wel eens signalen opmerken van huiselijk geweld of kindermishandeling, is gevraagd wat er meestal gebeurt wanneer de organisatie een signaal van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerkt. Hierbij waren meerdere antwoorden mogelijk. Ruim de helft (53%) van de respondenten geeft aan dat de organisatie meestal zelf hulp biedt, 48% zegt dat er meestal naar vrijwillige hulpverlening wordt verwezen en 72% van de respondenten geeft aan dit meestal gemeld wordt bij Veilig Thuis (zie tabel 2.14).

Er zijn echter duidelijke verschillen tussen de sectoren. In de (geestelijke) gezondheidszorg (61%) en de maatschappelijke ondersteuning (62%) wordt relatief vaak zelf hulp geboden en in het onderwijs (60%) en de kinderopvang (45%) wordt relatief vaak doorverwezen. Melden bij Veilig Thuis gebeurt relatief vaak door de (geestelijke) gezondheidszorg (87%).

Tabel 2.14 Wat gebeurt er meestal met een signaal van huiselijk geweld en kindermishandeling? (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven dat medewerkers van de organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerken).

Wanneer uw organisatie een signaal van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerkt, wat gebeurt er dan meestal? (meerdere antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
We bieden zelf hulp	105	53%
We verwijzen naar vrijwillige hulpverlening	95	48%
We melden dit bij Veilig Thuis (het voormalige ASHG en AMK)	141	72%
Anders	66	34%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft beantwoord	197	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Eén derde van de respondenten heeft aangegeven dat er (ook nog) iets anders gebeurt met de signalen. In het onderwijs gebeurt dit meestal door een (intern) overleg met het schoolmaatschappelijk werk, vaak voorafgegaan door een gesprek met de leerling en de ouders. Samen met het schoolmaatschappelijk werk wordt vervolgens gezocht naar de beste aanpak. Andere respondenten geven aan alleen door te verwijzen naar het schoolmaatschappelijk werk, die vervolgens weer verder kan doorverwijzen naar andere hulpverleners.

Andere acties die door respondenten (uit alle sectoren) worden genoemd zijn ondermeer het aangaan van een gesprek met alle betrokkenen, het onderzoeken van de signalen, het vragen van advies bij Veilig Thuis, melden in SISA, overleg met de samenwerkingspartners, overdragen aan de betrokken hulpverlening (GGD, GGZ, CJG, huisarts etc.) en het inzetten van het wijkteam of het lokale zorgnetwerk.

Enkele respondenten hebben een toelichting gegeven bij het gegeven antwoord. Hierbij wordt vooral aangegeven dat de manier waarop gereageerd wordt op een signaal van huiselijk geweld of kindermishandeling afhankelijk is van de situatie. Afhankelijk van de situatie en de aard en ernst van de problematiek wordt bepaald hoe er het beste gehandeld en hulp geboden kan worden, en of er al dan niet een melding wordt gedaan.

Enkele andere toelichtingen zijn de volgende:

- Er gebeurt niet altijd iets met signalen. Wanneer deze signalen nog te vaag zijn, dan worden zij in een systeem opgeschreven en eventueel met ouders besproken.
- Een melding vindt meestal plaats als hulp niet op gang komt en de signalen blijven bestaan.
- Een gesprek met de doelgroep (kinderen) is niet altijd mogelijk. In een vroeg stadium het gesprek aangaan met ouders is soms lastig. Dan inzet en overleg met wijknetwerk / wijkteam en uiteindelijk ook met ouders.

Aantal adviesaanvragen bij het ASHG of AMK

Aan de respondenten, die hebben aangegeven dat de organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerkt, is gevraagd of ze weten voor hoeveel signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling de organisatie in 2014 advies heeft aangevraagd bij het ASHG of AMK (huidige naam: Veilig Thuis). Van de respondenten geeft 57% aan dit te weten. Gemiddeld gaat het om 10 signalen.

Er is een groot verschil tussen de sectoren: in de (geestelijke) gezondheidszorg is er voor gemiddeld 31 signalen advies aangevraagd en in de maatschappelijke ondersteuning voor 17 signalen. In het onderwijs (gemiddeld 3 signalen) en de kinderopvang (gemiddeld 2 signalen) zijn er duidelijk minder signalen waarvoor advies is aangevraagd.

Een kwart van de respondenten (26%) zegt niet te weten voor hoeveel signalen in 2014 advies is aangevraagd bij het ASHG of AMK, omdat dit binnen de organisatie niet (centraal) wordt bijgehouden; 17% weet dit niet vanwege een andere reden. Als andere reden wordt onder meer genoemd dat dit door een andere persoon of afdeling binnen de organisatie (bijvoorbeeld een coördinator) wordt bijgehouden, de organisatie meerdere locaties heeft, de registratie nog niet volledig is en dat er geen signalen zijn geweest.

Aantal meldingen

Op de vraag hoeveel signalen die de organisatie in 2014 heeft opgemerkt, hebben geleid tot een melding bij ASHG of AMK (het huidige Veilig Thuis) geeft 49% van de respondenten aan dit te weten. Gemiddeld gaat het hierbij om 3 signalen. Ook hier is een groot verschil tussen de sectoren: in de (geestelijke) gezondheidszorg hebben in 2014 gemiddeld 26 signalen geleid tot een melding, in de maatschappelijke ondersteuning geldt dit voor gemiddeld 2 signalen en in het onderwijs en de kinderopvang was dit gemiddeld voor 1 melding het geval.

Een kwart geeft aan dit niet te weten omdat het aantal meldingen niet centraal wordt bijgehouden en tevens een kwart geeft aan dit niet te weten vanwege een andere reden. Als andere reden wordt onder meer genoemd dat de meldingen door andere personen in de organisatie of door een andere instantie worden gedaan, het aantal meldingen door een andere persoon of afdeling binnen de organisatie (bijvoorbeeld een coördinator) wordt bijgehouden, de organisatie meerdere locaties heeft en er in 2014 geen signalen waren.

Hulpverlening naar aanleiding van signalen

Aan de respondenten, die hebben aangegeven dat de organisatie wel eens signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opmerkt, is gevraagd hoeveel signalen in 2014 bij de organisatie hebben geleid tot het inschakelen van (vrijwillige) hulpverlening voor cliënten. De helft van de respondenten (49%) geeft aan dit te weten. Gemiddeld gaat het om 13 signalen. Het gemiddeld aantal signalen waarvoor (vrijwillige) hulpverlening is ingeschakeld is het hoogst in de (geestelijke) gezondheidszorg (37 signalen), gevolgd door de maatschappelijke ondersteuning (28 signalen). In het onderwijs en de kinderopvang is voor beduidend minder signalen (vrijwillige) hulpverlening ingeschakeld (gemiddeld 3 signalen).

Van de respondenten geeft 31% aan dit niet te weten omdat het niet centraal wordt bijgehouden en 18% weet het niet vanwege een andere reden. Als andere reden hiervoor wordt voornamelijk genoemd dat de respondent hier zelf geen goed zicht op heeft en er geen signalen waren.

Als reden waarom er geen (vrijwillige) hulpverlening is ingeschakeld voor cliënten geven respondenten aan dat de cliënt dit niet wilde, hier geen aanleiding voor was/ er geen hulp nodig was en er al andere hulpverlening betrokken was. Ook geeft een respondent aan dat ouders vaak niet mee willen werken aan vrijwillige hulpverlening en de hulpverleningsinstantie onvoldoende zorgsignalen heeft om op te schalen naar bijvoorbeeld drang en dwang.

2.7 De Kindcheck

Aan de respondenten is gevraagd of de organisatie waar zij werkzaam zijn de Kindcheck toepast. De Kindcheck is een onderdeel van stap 1 van de Meldcode. De Kindcheck is vooral gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten. Daarnaast geldt de Kindcheck voor professionals die zich zorgen maken op basis van oudersignalen terwijl er geen kindsignalen zijn (bijvoorbeeld binnen de kinderopvang en het onderwijs). De Kindcheck houdt in dat professionals in gesprek gaan met de cliënt en nagaan na er of er kinderen zijn. Vervolgens maken zij een inschatting van de veiligheid van de kinderen. Als er zorgen zijn over het kind, dan volgt de professional op basis van de oudersignalen de stappen van de Meldcode.

Ruim éenvijfde (22%) van de ondervraagden geeft aan dat binnen de organisatie waarvoor zij werkzaam zijn de Kindcheck (bijna) altijd wordt toegepast en 12% zegt dat dit meestal het geval is. Dertig procent geeft aan dat de Kindcheck soms of (bijna nooit) wordt toegepast. Zestien procent zegt niet te weten of de Kindcheck wordt toegepast en 20% geeft aan dat de Kindcheck niet van toepassing is.

Er is een groot verschil tussen de sectoren. Eén derde (32%) van de respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg geeft aan dat de organisatie de Kindcheck (bijna) altijd toepast, in de kinderopvang is dit 29%. In de maatschappelijke ondersteuning (15%) en het onderwijs (14%) wordt de Kindcheck beduidend minder vaak toegepast.

Tabel 2.15 De Kindcheck

Past uw organisatie de Kindcheck toe wanneer dat van toepassing is?	Aantal	%
Ja, (bijna) altijd	45	22%
Ja, meestal wel	25	12%
Ja, soms	20	10%
Nee, (bijna) nooit	42	20%
Dat weet ik niet	32	16%
Niet van toepassing	41	20%
Totaal aantal respondenten	205	100

Respondenten waarvan de organisatie de Kindcheck (bijna) nooit toepast is gevraagd om een toelichting. Opvallend is het grote aantal respondenten dat aangeeft niet bekend te zijn met de Kindcheck. Ook geven meerdere respondenten aan dat de uitvoering van de Kindcheck binnen hun organisatie nog in ontwikkeling is/ op dit moment nog onvoldoende is ingevoerd. Ook geven respondenten aan dat er binnen de organisatie onvoldoende aandacht op de Kindcheck wordt gevestigd en (daardoor) niet elke medewerker hiervan op de hoogte is. Als belangrijkste reden waarom de Kindcheck niet van toepassing is geven de respondenten aan dat de school of organisatie alleen met kinderen werkt en niet met volwassenen.

2.8 De Meldcode in de jaarrapportage

Op de vraag of de organisatie in het jaarverslag van 2014 aandacht heeft besteed aan huiselijk geweld of kindermishandeling, zegt 33% van de respondenten dat dit het geval is, 39% geeft aan dat dit niet het geval is en 28% weet het niet. In de (geestelijke) gezondheidszorg is het vaakst aandacht besteed aan huiselijk geweld of kindermishandeling in het jaarverslag: 48% van de respondenten geeft aan dat dit in 2014 het geval was. In het onderwijs is dit percentage het laagst, namelijk 20%. Bij grote organisaties (meer dan 50 medewerkers) komt dit onderwerp vaker terug in het jaarverslag dan bij kleine organisaties tot 50 medewerkers (45% versus 26%). Ook organisaties die de Meldcode al voor 2013 hadden ingevoerd nemen dit onderwerp vaker op in het jaarverslag dan organisaties die de Meldcode pas later hebben ingevoerd (40% versus 33%).

2.9 (Behoeft) aan) ondersteuning

Bekendheid met het Servicepunt Meldcode

Aan de respondenten is gevraagd of ze wel eens gebruik hebben gemaakt van of contact gehad met het Servicepunt Meldcode van de GGD (voorheen: Servicepunt Ketensamenwerking). Van de respondenten geeft 38% aan dat dit het geval is, 17% geeft aan nog nooit van het Servicepunt gehoord te hebben en 45% geeft aan er wel van gehoord te hebben maar er nooit contact mee te hebben gehad of gebruik van te hebben gemaakt. Respondenten in de (geestelijke) gezondheidszorg (61%) en de maatschappelijke ondersteuning (56%) geven duidelijk vaker aan contact te hebben gehad met het Servicepunt Meldcode dan respondenten in het onderwijs (30%) en de kinderopvang (32%). Bijna 30% van de respondenten in het onderwijs geeft aan nog nooit van het Servicepunt gehoord te hebben; in de andere sectoren is dit percentage aanzienlijk lager.

Bekendheid met de website

Van de respondenten geeft 83% bekend te zijn met de website *www.werkenmetdeMeldcode.nl*; 17% is niet bekend met deze website. Er is hierin weinig verschil tussen de sectoren.

Aan de gebruikers van de website is gevraagd of ze de website regelmatig raadplegen, of ze snel kunnen vinden wat ze zoeken en of de informatie op de website duidelijk is (zie tabel 2.16). Eén op de zes respondenten gebruikt de website regelmatig (18%). Bijna 60% van de gebruikers van de website vindt dat ze de website snel kunnen vinden wat ze zoeken en ruim 70% van de gebruikers is van mening dat de informatie op de website duidelijk is.

Tabel 2.16 Mening over de website www.werkenmetdeMeldcode.nl (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die bekend zijn met de website)

Stelling	% (zeer) eens	% neutraal	% (zeer) oneens	Aantal personen dat deze stelling heeft beantwoord*
Ik raadpleeg de website regelmatig	18%	37%	45%	179
Op de website kan ik snel vinden wat ik zoek	58%	39%	4%	147
De informatie op de website is duidelijk	71%	26%	2%	152

* De personen die de stellingen beantwoord hebben met 'weet niet/ geen mening' zijn buiten beschouwing gelaten.

Aan de respondenten is gevraagd of ze opmerkingen hebben over de website of suggesties ter verbetering. Slechts enkele respondenten hebben een suggestie gegeven. Een respondent gaf als suggestie om op de website de Meldcode ook te specificeren voor de schoolsituatie. Een andere respondent gaf aan, naast de algemene stappen en het beleid eromheen, behoefte te hebben aan concrete zaken zoals checklists voor het opstellen van een veiligheidsplan en weetjes met betrekking tot wet en regelgeving.

Behoefte aan extra ondersteuning

Van de respondenten geeft 17% aan behoefte te hebben aan extra ondersteuning met betrekking tot de Meldcode; de overige 83% geeft aan hier geen behoefte aan te hebben. Respondenten werkzaam in de maatschappelijke ondersteuning (27%), de kinderopvang (24%) en de (geestelijke) gezondheidszorg (19%) geven het meest aan behoefte te hebben aan extra ondersteuning; in het onderwijs is de behoefte aan extra ondersteuning lager (12%).

Aan de respondenten die hebben aangegeven behoefte te hebben aan extra ondersteuning is gevraagd aan welke vorm van ondersteuning ze behoefte hebben. Het meest genoemd is 'informatie over deskundigheidsbevordering of scholing met betrekking tot de Meldcode' (61%), gevolgd door 'advies over de implementatie van de Meldcode binnen de organisatie' (53%) en 'informatie of scholing over de Kindcheck' (50%).

Tabel 2.17 Behoeftte aan ondersteuning (de cijfers hebben alleen betrekking op respondenten die hebben aangegeven behoefte te hebben aan extra ondersteuning m.b.t. de Meldcode).

Aan welke ondersteuning heeft u behoefte? (Meer antwoorden mogelijk)	Aantal	% ¹
- Advies over de implementatie van de Meldcode binnen mijn organisatie (bijv. advies over de borging van de Meldcode binnen het beleid, of over het opstellen van een handelingsprotocol)	20	53%
- Informatie over deskundigheidsbevordering of scholing met betrekking tot de Meldcode	23	61%
- Informatie of scholing over de Kindcheck	19	50%
- Informatie over de toolkit Implementatie Meldcode (de toolkit bevat o.a.: checklist implementatie Meldcode, signaleringskaart, vijfstappenkaart Meldcode)	15	39%
- Anders	7	18%
Totaal aantal respondenten dat deze vraag heeft ingevuld	38	

¹ Omdat respondenten bij deze vraag meerdere antwoorden konden geven, zijn de percentages niet optelbaar tot 100%.

Zeven respondenten hebben aangegeven (ook) behoefte te hebben aan een andere vorm van ondersteuning. Hierbij werd onder meer genoemd: een deskundige die een studieochtend over het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling kan verzorgen, een systeemgerichte training huiselijk geweld, meer informatie specifiek gericht op het basisonderwijs en subsidie.

3 Resultaten interviews vooronderzoek

3.1 Inleiding

In het vooronderzoek zijn tien interviews afgenomen met aandachtsfunctionarissen uit de sectoren (geestelijke) gezondheidszorg, onderwijs en maatschappelijke ondersteuning.

De interviews dienden onder meer om een eerste beeld te krijgen van de implementatie en het gebruik van de Meldcode bij organisaties en van de knelpunten waar organisaties tegenaan lopen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste bevindingen uit de interviews beschreven.

3.2 De Meldcode in de organisatie

Alle geïnterviewde aandachtsfunctionarissen zijn werkzaam bij organisaties waar met de Meldcode gewerkt wordt. Bij enkele organisaties is dit al jarenlang het geval; andere organisaties zijn nog zoekende naar hoe ze het beste vorm kunnen geven aan hun verantwoordelijkheid ten opzichte van de Meldcode.

Alle geïnterviewde aandachtsfunctionarissen oordelen positief over de Meldcode. Een respondent verwoordt het als volgt: “Ik hoor vooral positieve geluiden over de Meldcode. Medewerkers vinden het prettig dat de Meldcode duidelijkheid en overzicht geeft, dat de Meldcode duidelijk maakt of men de juiste stappen zet”.

Een andere respondent heeft het idee dat de uitvoering van de Meldcode steeds beter gaat, bij haar eigen organisatie, maar ook bij andere organisaties. “Ook in de maatschappij is er steeds meer bewustwording van deze problematiek. Er is echt sprake van een stijgende lijn. Niet alleen omdat het wettelijk is, maar omdat iedereen steeds meer beseft dat het een probleem is. Aan de andere kant is iedereen ook nog zoekende.”

De uitvoering van de Meldcode betekent niet dat er altijd gemeld wordt. Als er vermoedens zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling proberen de meeste organisaties dit eerst zelf op te lossen, door erover te praten met de betrokken cliënten, een plan op te stellen en (vrijwillige) hulp aan te bieden. Hierdoor kan vaak een melding worden voorkomen. Pas als dit niet werkt, wordt er gemeld.

3.3 Aandachtspunten en knelpunten

Hieronder worden de aandachtspunten en knelpunten bij de implementatie van de Meldcode besproken, die in de interviews genoemd zijn.

Er valt nog winst te behalen bij de signalering

Meerdere geïnterviewde aandachtfunctionarissen geven aan dat ze regelmatig gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling signaleren, maar dat het aantal signalen dat ze opmerken nog wel achter blijft bij de landelijke statistieken over hoe vaak huiselijk geweld daadwerkelijk voorkomt. Als redenen dat niet alle gevallen van huiselijk geweld worden gesignaleerd worden door de respondenten onder meer genoemd: tijdgebrek, onbekendheid met de problematiek, angst om door de vragen bij cliënten en dat signalen soms moeilijk op te vangen zijn als de cliënt dit zelf niet aangeeft.

Er is onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid met betrekking tot de Meldcode

Meerdere geïnterviewden geven aan dat de organisatie waar zij werkzaam zijn nog zoekende is naar haar verantwoordelijkheid met betrekking tot de Meldcode. Ook individuele medewerkers vragen zich af tot hoe ver hun verantwoordelijkheid reikt en zien het aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling niet altijd als hun taak.

Hoe ver gaat bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid van een arts die een patiënt ziet met een gebroken been? En hoe ver gaat je verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld een zwerver die incidenteel in de nachtopvang slaapt? Moet je dan ook altijd naar de thuissituatie vragen?

Is de taak van scholen en docenten alleen het geven van onderwijs of zijn ze ook verantwoordelijk voor de thuissituatie van de leerlingen? En wat te doen als (meerderjarige) leerlingen niet over problemen in de thuissituatie willen praten?

Ook vrijwilligersorganisaties worstelen met de vraag in hoeverre zij verantwoordelijk zijn om iets met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling te doen. Vrijwilligersorganisaties zijn niet wettelijk verplicht om met de Meldcode te werken, maar vrijwilligers hebben wel vaak de neiging om (veel) verantwoordelijkheid te nemen, dit soms zelfs met gevaar voor de eigen veiligheid.

Tijd- en geldgebrek

Meerdere aandachtfunctionarissen geven aan dat zijzelf, net als andere medewerkers van de organisatie, te weinig tijd hebben om de Meldcode (optimaal) uit te voeren.

Een respondent verwoordde het als volgt: "Het is belangrijk om de Meldcode regelmatig onder de aandacht te brengen, omdat je anders toch wel opgaat in alle andere activiteiten van de dag die ook om aandacht vragen. Tijdgebrek speelt daarbij zeker een rol".

Een andere respondent geeft aan de Meldcode een fantastische wet te vinden, maar het wel vervelend te vinden dat deze wet opgelegd wordt zonder dat daar iets tegenover staat voor de organisaties: organisaties krijgen geen extra geld (en daarmee tijd) om de Meldcode uit te voeren. Subsidiemogelijkheden zijn ondoorzichtig en tijd besteed aan de Meldcode is niet declarabel bij de zorgverzekeraar.

Medewerkers zijn bang om de vertrouwensrelatie met de cliënt te verliezen

Meerdere geïnterviewden geven aan dat er onder sommige daders en slachtoffers van huiselijk geweld weerstand bestaat tegen het melden of het aanpakken van de situatie. Het volgen van de Meldcode kan de vertrouwensrelatie met de cliënt schaden, zoals een respondent het verwoordde: “Het is moeilijk als een cliënt zegt dat hij wil dat je er niet mee bemoeit. In dat geval wordt wel de Meldcode gevolgd en indien nodig gemeld, maar is wel de vertrouwensband of het contact met de cliënt weg.” Ook scholen kunnen te maken krijgen met boze ouders, die niet willen dat de school zich met de privé situatie thuis bemoeit. Een aantal organisaties probeert dit probleem op te lossen door de melding niet zelf te doen, maar een andere instantie te vragen de melding te doen.

Meer samenwerken met cliënten

Een respondent stelt dat er meer samengewerkt moet worden met cliënten in plaats van dat er alleen over cliënten wordt beslist. Ook is het belangrijk cliënten niet te veel het gevoel te geven dat ze het niet goed doen. Een andere respondent zei hierover “Het is belangrijk om dicht bij de cliënt te blijven”.

Medewerkers zijn bang hun beroepsgeheim te schenden

Enkele geïnterviewden geven aan dat medewerkers van hun organisatie worstelen met de vraag wanneer ze precies wel en niet hun beroepsgeheim mogen schenden bij het volgen van de Meldcode. Er leeft een angst om het beroepsgeheim te schenden. “Met de toestemming van de cliënt is er veel mogelijk, maar wat te doen als de cliënt absoluut niet wil dat andere organisaties geïnformeerd worden?”

Angst bij cliënten voor meldingen bij Veilig Thuis (voormalige ASHG en AMK)

Meerdere geïnterviewde aandachtsfunctionarissen geven aan dat er onder hun cliënten een angst leeft voor Veilig Thuis (het voormalige AMK/ ASHG) en Bureau Jeugdzorg. Cliënten zijn bang dat melden ertoe leidt dat dan meteen hun kind bij hen wordt weggehaald, hetgeen in de praktijk overigens maar zelden het geval is. “Het zou goed zijn als deze instanties meer het imago van hulpverlener krijgen in plaats van rechter, want uiteindelijk gaat het erom dat mensen hulp krijgen.”, aldus een respondent. De naamsverandering (ASHG en AMK heten nu Veilig Thuis) wordt door de respondenten als een positieve stap gezien richting een nieuw imago.

Meldingen worden niet altijd goed opgepakt door Veilig Thuis

Wanneer Veilig Thuis wordt geconsulteerd, levert zij volgens enkele geïnterviewden niet altijd bruikbare feedback. Meerdere geïnterviewden geven verder aan dat het soms lang duurt voordat Veilig Thuis wat met een melding doet. Daarnaast zegt Veilig Thuis soms de zorgen niet te delen, wat in de ogen van de respondenten onbegrijpelijk is. Een respondent gaf bijvoorbeeld aan zich machteloos te voelen omdat er eerst klappen moeten vallen voordat er echt iets gedaan kan worden.

Gebrekkig zicht op de uitvoering van de Meldcode binnen de eigen organisatie

Het merendeel van de geïnterviewde aandachtsfunctionarissen geeft aan geen duidelijk zicht te hebben op het aantal opgemerkte signalen binnen de organisatie en het aantal gedane meldingen. Dit omdat het niet wordt bijgehouden, omdat de aandachtsfunctionaris er niet altijd bij betrokken is, of door personeelwisselingen. Hierdoor is het voor de geïnterviewde vaak onduidelijk in hoeverre collega's de Meldcode toepassen.

Samenwerking tussen organisaties kan beter

Volgens een aantal respondenten zou de samenwerking en communicatie met andere hulpverleners en/of organisaties beter kunnen. Men gaat er nu soms ten onrechte vanuit dat een andere organisatie het probleem al heeft opgepakt, wat zeker niet altijd zo hoeft te zijn. Sommige organisaties willen liever zelf geen melding doen uit angst om het contact met de cliënt te verliezen. Ze vragen dan een andere organisatie om de melding te doen. Hierdoor is het volgens een geïnterviewde moeilijk om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen en tot een gezamenlijke aanpak te komen.

Betrek de wijkteams bij de Meldcode

Een respondent benadrukt het belang van het betrekken van de wijkteams bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling: “Zorg dat de Meldcode (stappenplan) ook bij mensen in de wijk (sleutelfiguren, gewone burgers) bekend wordt. Zij zijn de ogen en oren van de wijk, zij weten wat er aan de hand is. Je kunt hen informeren, en folders onder hen verspreiden. Dit moeten ook folders in andere talen zijn.”

3.4 Best practices

Sommige organisaties zijn al ver gevorderd met het invoeren en toepassen van de Meldcode en kunnen een voorbeeldfunctie vervullen voor organisaties die minder ver gevorderd zijn. Hieronder worden enkele best practices genoemd, die naar voren kwamen uit de interviews.

Binnen de organisatie van één van de geïnterviewden krijgen alle medewerkers die met cliënten te maken hebben een verplichte basistraining over huiselijk geweld en de Meldcode. “Iedereen heeft de training nu gevolgd, ook nieuwe medewerkers worden getraind. De training is twee maal een dag. Dat is best veel, want medewerkers moeten meer trainingen volgen. Maar de training is van goede kwaliteit en medewerkers geven positieve feedback (goede trainster, afwisselend, duidelijke opbouw, veel casuïstiek, ze zeggen er veel van te leren). Ook krijgen alle medewerkers een verplichte cursus over het signaleren in SISA.”

Een andere geïnterviewde geeft aan veel te doen om bekendheid te geven aan de Meldcode binnen haar school: een presentatie op een personeelsbijeenkomst, regelmatig aandacht voor de Meldcode in de wekelijkse memo, het opnemen van vermoedens van kindermishandeling in een logboek en het leerlingvolgsysteem. Ook wordt het onderwerp met de leerlingen zelf besproken. Daarnaast heeft de school meegedaan aan activiteiten, zoals de week ‘kinderen veilig’ en heeft de school een theatervoorstelling over cyberpesten georganiseerd.

Een geïnterviewde geeft aan dat wanneer medewerkers van haar organisatie er op de werkvloer niet uitkomen, er een intern specialistisch team is dat advies kan geven. Medewerkers staan er dus nooit alleen voor.

Een aandachtsfunctionaris geeft aan dat het ziekenhuis waarvoor zij werkzaam is een interne meldroute heeft in een digitaal meldsysteem (waarbij de meldingen bij de aandachtsfunctionaris terechtkomen). Bij een interne melding vindt altijd intercollegiaal overleg plaats. Ook wordt de patiënt hierover geïnformeerd.